

KONSEKVENSBESKRIVNING, MÜNCHENBRYGGERIET

Konsekvensbeskrivning av bebyggelseförslag och skyddsåtgärder

Inkom till Stadsbyggnadskontoret - 2022-02-28, Dnr. 2024-00703

28 februari 2024
Granskningsversion

afa
FASTIGHETER

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Om rapporten

BESTÄLLARE

AFA fastigheter

UTFÖRANDE ORGANISATION

Ekologigruppen AB (organisationsnummer: 556342-2285)

Ekologigruppens kontaktperson: Karin Agstam-Norlin

Adress huvudkontor: Åsögatan 121, 116 24 Stockholm

Telefon: 08-525 201 00

www.ekologigruppen.se

UPPDRAGET

Titel: Konsekvensbeskrivning, Münchenbryggeriet. Konsekvensbeskrivning av bebyggelseförslag och skyddsåtgärder.

Granskningsversion: 28 februari 2024

Rapporten bör citeras: Ekologigruppen 2024. Konsekvensbeskrivning, Münchenbryggeriet.

Konsekvensbeskrivning av bebyggelseförslag och skyddsåtgärder.

Uppdragsansvarig: Karin Agstam-Norlin

Rapport: Maja Edlund, Karin Agstam-Norlin

GIS och kartor: Maja Edlund

Intern granskning av rapport: Karin Agstam-Norlin 2024-02-28

Internt projektnummer: 10604

Bild på framsidan från den knuthamlade lindallén vid Münchenbryggeriet

Innehåll

Sammanfattning	2
Konsekvensbedömning	2
Bakgrund och syfte	3
Kunskap om områdets naturvärden	3
Planförslaget: Situationsplan Münchenbryggeriet 2023-08-31	4
Metodik gällande konsekvensbedömningar	6
Konsekvensbedömningar av planförslaget	7
ESBO	7
Naturvärdesobjekt	8
Skyddade arter	9
Naturvårdsträd och alléträd	10
Spridningssamband	11
Sammanvägd bedömning av konsekvenser	13
Rekommendationer och upplysningar: lagstiftning	14
ESBO och NVI	14
Generellt biotopskydd, allé	14
Särskilt skyddsvärda träd	14
Artskyddsförordningen	14
Förslag till anpassningar och åtgärder	17
Anpassningar för att uppfylla lagkrav	17
Anpassningar för att minska planens negativa konsekvenser	18
Referenser	20

Sammanfattning

Konsekvensbedömning

De sammanvägda negativa konsekvenserna förväntas bli små till märkbara, naturvärdena är dock lätta att återskapa.

Påverkan på naturvärdesobjekt med visst naturvärde bedöms bli märkbara i de södra delarna (naturvärdesobjekt 2 och 4). Påverkan på allén (naturvärdesobjekt 1) bedöms bli små. I övriga delar av planområdet bedöms påverkan bli obetydlig.

Inga delar av planområdet ligger inom områden utpekade ESBO områden. Planområdet berör ett område som ingår i Stockholms stads habitatnätverk för skogslevande fladdermöss, men bedöms ha liten påverkan på den totala arealen födosöksmiljöer för fladdermöss. Konsekvenser för fladdermössens spridning bedöms som obetydlig.

I området finns fyra naturvårdsrelevanta fågelarter som kan häcka. Ingen av dessa arter bedöms riskera att påverkas negativt av den föreslagna detaljplanens genomförande. Denna bedömning är dock preliminär, eftersom fågelinventering ännu inte gjorts. Konsekvenser för naturvårdsrelevanta fågelarter bedöms som små. För att förbudet mot att döda eller skada fåglar, deras bon eller ägg inte ska utlösas bör avverkning av träd genomföras utanför häckningstid. Dvärgpipistrell är den enda fladdermusart som påträffats strax utanför planområdet. Framst bedöms delar av planområdets västra och sydvästra delar ha vissa kvaliteter för fladdermöss. Planförslaget bedöms leda till små negativa effekter för arten. Ingen artskyddsutredning gällande fladdermusarter rekommenderas. Eftersom den planerade exploateringen är begränsad bedöms inte fladdermusfaunan i området komma att påverkas i sådan utsträckning att skyddsåtgärder behöver vidtas. Utöver fågel och fladdermöss finns få naturvårdsarter och inga arter med höga signalvärden eller lagstadgade skydd.

Oförsiktig hantering av jordmassor vid grävarbeten kan leda till spridning av invasiva arter. Arter som hittats i området regleras inte av svensk lag, men flera arter har tagits upp på Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter eller tas upp på Artdatabankens utökade lista och bedöms ha hög invasionspotential. Utredning och kartering av invasiva arter rekommenderas - kakukasiskt fetblad och spärrgrenigt oxbär som båda finns i området är på förslag att hamna på Sveriges nationella lista för invasiva arter. Försiktighet bör tas vid grävarbeten för att undvika spridning av invasiva arter.

Fem skyddsvärda träd och 17 värdefulla träd finns i planområdet, varav tre skyddsvärda träd och nio värdefulla träd bedöms påverkas eller kommer att försvinna till följd av planförslaget. Ingen av de träd som påverkas är dock lagskyddade. I området finns en allé med 19 parklindor som omfattas av generellt biotopskydd (varav två av träden i allén är skyddsvärda träd och sex värdefulla träd). Planen bedöms endast kunna påverka alléträden i liten utsträckning, främst genom möjlig beskuggning. Värdefulla träd och alléträds rötter och stam bör skyddas som säkerhetsåtgärd vid anläggningsarbeten. Skyddsvärda träd bör i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Vid nyplantering rekommenderas inhemska träd, exempelvis skogslönn.

Områden med näringsfattig gräsmark/hällmarkstorräng (Skinnarviksberget) som finns inom planområdet bör bevaras och skötas på ett sätt som på sikt ökar naturvärdena.

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av AFA fastigheter gjort denna konsekvensbedömning vid Münchenbryggeriet, Stockholm. Resultatet ska kunna fungera som ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska konsekvenser och risker i arbetet med en ny detaljplan. I rapporten beskrivs konsekvenser till detaljplanens genomförande samt rekommendationer och möjliga skyddsåtgärder för att förmildra effekterna av exploatering.

Kunskap om områdets naturvärden

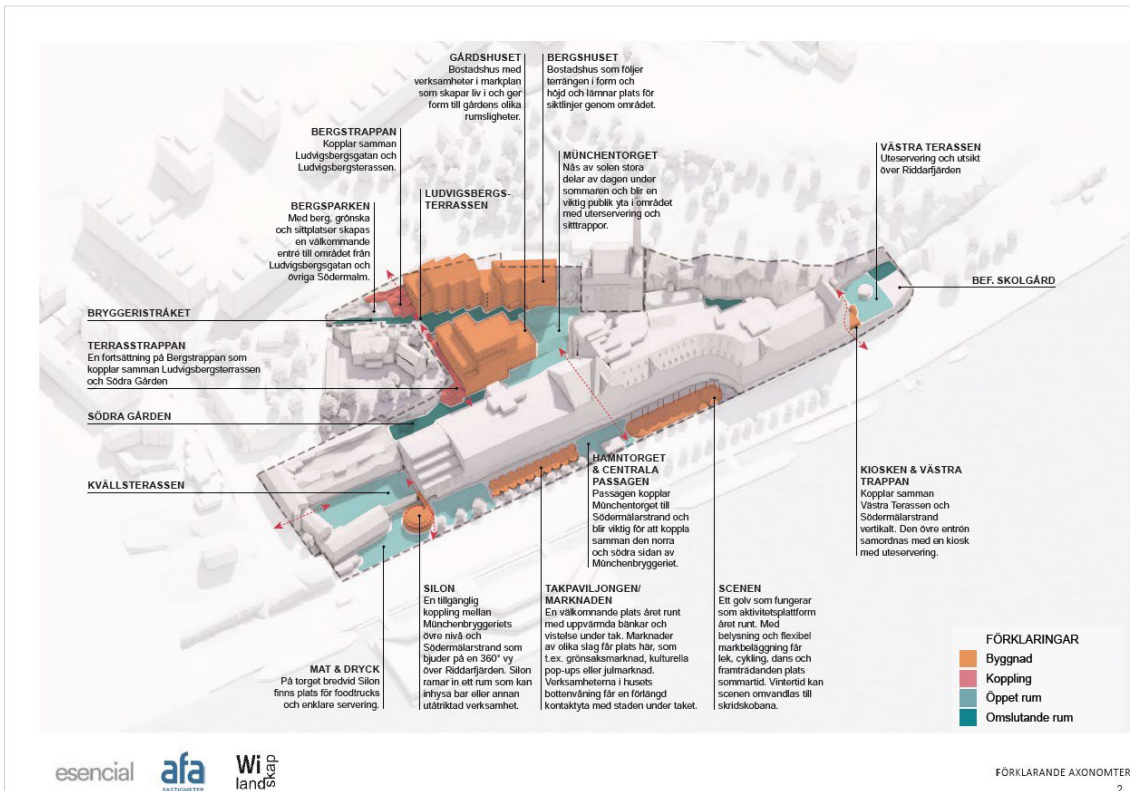
De inventeringar som genomförts och som konsekvensbedömningen grundar sig på redovisas i Tabell 1. Övriga underlag som använts i konsekvensbedömningen är ESBO och spridningskartorna i habitatnätverken.

Tabell 1. Bedömningsunderlag konsekvenser

UNDERLAGSMATERIAL
NATURVÄRDESINVENTERING (EKOLOGIGRUPPEN 2021)
ARTSKYDDSUTREDNING FÅGLAR MÜNCHENBRYGGERIET (EKOLOGIGRUPPEN 2024)

Planförslaget: Situationsplan Münchenbryggeriet 2023-08-31

Konsekvensbedömningarna utgår från situationsplan Münchenbryggeriet 2023-08-31 (figur 1 och 2). I planförslaget presenteras bland annat två nya byggnader (bergshuset och gårdshuset), där det ena (bergshuset) ligger i de södra delarna av området och det andra (gårdshuset) ligger på en nuvarande parkering, samt en rund byggnad (silon) i de östra delarna, samt en mindre byggnad (kiosken) i de västra delarna. Stensatta ytor planeras bland annat i anslutning till de västra delarna av allén (scenen), och en upphöjd konstruktion i de östra delarna (takpaviljongen) där marken är hårdgjord idag. I området finns idag en bilramp som planeras höjas enligt planförslaget. Nyanlagda grönytor planeras i form av takterrasser, bergsterrasser/ bergspark/ grön bergstrappa, samt gröna rum som skapas med klättrande växter. I det sydöstra hörnet planeras en mindre parkyta (bergsparken).

Figur 1. Plan- och gestaltungsplan enligt situationsplan Münchenbryggeriet 2023-08-31

Metodik gällande konsekvensbedömningar

Ekologigruppen använder en femgradig skala för att dela in konsekvenser av olika tyngd. Denna skala delar in påverkan i kategorierna Mycket stora, Stora, Märkbara, Små, samt Inga eller obetydliga konsekvenser, beroende på graden av påverkan. Konsekvenserna kan vara antingen positiva eller negativa och kategorierna definieras närmare i tabell 2. Exempel på stora konsekvenser är permanent påverkan på höga naturvärden. Påverkan på naturvärdena kan vara tillfällig eller permanent.

Tabell 2. Konsekvensskala för negativa respektive positiva konsekvenser av planförslaget.

Konsekvenser	Naturvärden och grön infrastruktur
+ 4, Mycket stora	Betydande förbättrande påverkan på riksobjekt eller regionalt värdefulla objekt (värdeklass 1–2) eller grönstruktur, eller ESBO kärnområde.
+ 3, Stora	Begränsad positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden (värdeklass 1–2), eller grönstruktur <i>eller</i> betydande positiv påverkan på kommunala värden (värdeklass 3)/grönstruktur, eller ESBO område med livsmiljö för skyddsvärda arter.), eller ESBO område med livsmiljö för skyddsvärda arter.
+ 2, Märkbara	Liten positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden <i>eller</i> begränsad påverkan på kommunala värden (värdeklass 3)/grönstruktur <i>eller</i> omfattande påverkan på större lokala värden (värdeklass 4), eller ESBO spridningszon.
+ 1, Små	Liten positiv påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) <i>eller</i> mindre konsekvenser för lokala värden (värdeklass 4).
+0, Inga eller obetydliga	Inga påvisbara effekter eller konsekvenser som saknar betydelse för de kända värdena
- 1, Små	Liten negativ påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) /grönstruktur, eller mindre påverkan på lokala värden (värdeklass 4).
- 2, Märkbara	Liten negativ påverkan på riksobjekt eller regionala värden (värdeklass 1–2) /grönstruktur eller begränsad påverkan på kommunala värden (värdeklass 3) /grönstruktur eller omfattande påverkan på större lokala värden (värdeklass 4), eller ESBO spridningszon.
- 3, Stora	Begränsad negativ påverkan på objekt med högsta värde eller regionala värden (värdeklass 1–2) / grönstruktur eller betydande påverkan på värden/grönstruktur av kommunalt intresse (värdeklass 3), eller ESBO område med livsmiljö för skyddsvärda arter.
- 4, Mycket stora	Betydande negativ påverkan på högsta värde eller regionalt värdefulla objekt (värdeklass 1–2) /grönstruktur, eller ESBO kärnområde

Konsekvensbedömningar av planförslaget

ESBO

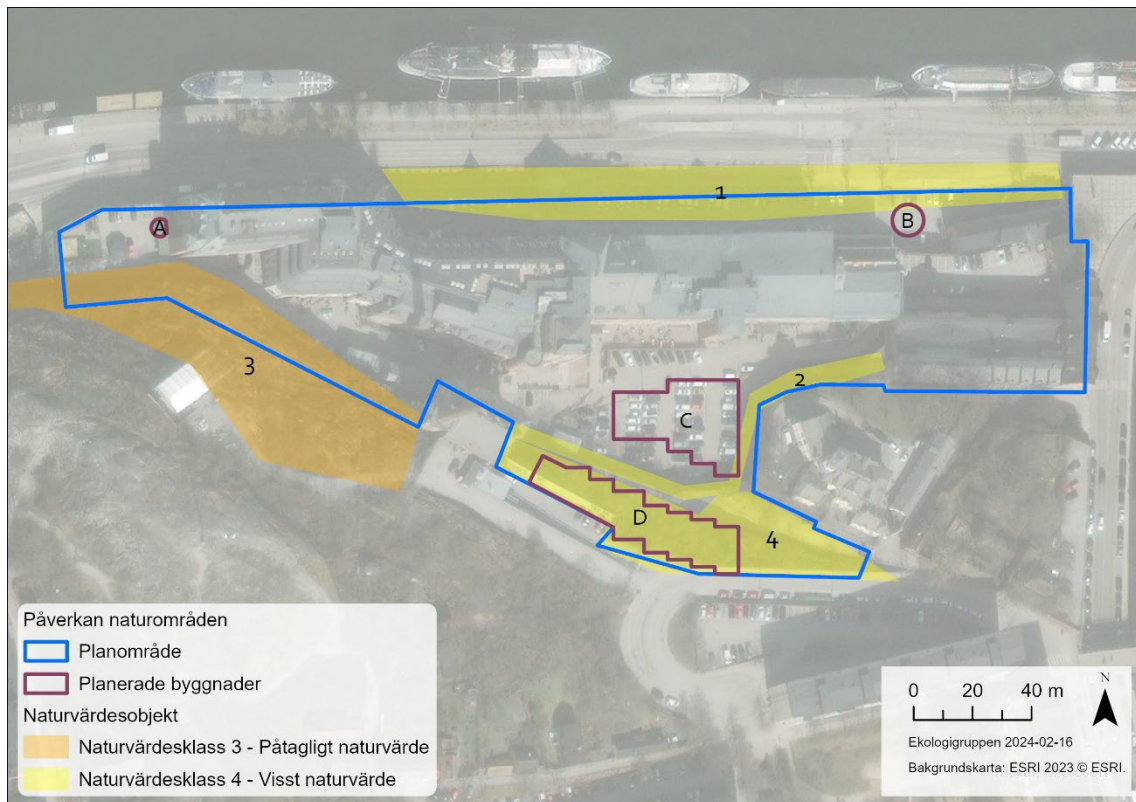
ESBO är Stockholms stads kartläggning av ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Inga delar av planområdet ligger inom områden som utpekats som viktiga som livsmiljöer för skyddade arter eller som viktiga spridningsvägar i landskapet (figur 3).

Figur 3. Planområdet i förhållande till särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Planområdet ligger inte inom något utpekat värdefullt naturområde och överlappar inte viktiga spridningsstråk i landskapet.

Naturvärdesobjekt

Enligt tidigare SIS svensk standard för naturvärdesinventering (SS 199000:2014) ska varje enskilt område med naturvärdesklass högsta värde (klass 1) vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå och de bör så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön (miljöbalken 3 kap. 3 §). Objekt med höga värden (klass 2) bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Då tidigare standard gällde då naturvärdesinventering utfördes i området (år 2021) följer bedömning och resonemang tidigare standard. I det aktuella planområdet finns inga områden med högt eller högsta naturvärde. Större delen av planområdet är redan idag hårdgjort, men fyra naturvärdesobjekt finns inom området varav ett naturvärdesobjekt med påtagligt värde (objekt 3) och tre naturvärdesobjekt med vissa värden (objekt 1, 2 och 4) (figur 4).

Figur 4. Planerade byggnader och befintliga naturvärden. Naturvärdesobjekt enligt SIS 199000:2014 standard för naturvärdesinventering. Planerade byggnader markerade i lila. Planområdet markerat i blått.

Påverkan påtagliga värden

Planförslaget bedöms inte påverka naturvärdesobjekt 3 med påtagligt naturvärde, vilket består av ett mindre parti i de västra delarna av planområdet som överlappar naturområdet Skinnarviksberget och en sprängd bergsyta i de nedre partierna av objektet närmast Münchenbryggeriet (Ekologigruppen 2021).

Påverkan vissa värden

Planförslaget bedöms påverka tre naturvärdesobjekt med visst naturvärde (objekt 1, 2 och 4) där de negativa konsekvenserna förväntas bli påtagliga och permanenta i framförallt objekt 4 och objekt 2 (märkbara konsekvenser), medan objekt 1 troligen inte påverkas (små konsekvenser).

I de södra delarna av planområdet, inom objekt 4, finns ett trädklätt naturområde med bland annat alm och ask. Området har ett visst naturvärde. En ny byggnad (bergshuset) och en parkyta (bergsparken) planeras inom området. Naturvärdena i objekt 4 är av en karaktär som gör dem lätta att återskapa där huskroppen planeras. Den östra delen av objekt 4 påverkas inte, utan ska utvecklas till park. I objekt 4 finns idag förekomster av invasiva arter, bland annat spärroxbär och kaukasiskt fetblad, som är upptagna på Naturvårdsverkets föreslagna nationella förteckning över invasiva främmande arter (Naturvårdsverket 2023), samt vintergröna, som bedöms ha högsta möjliga invasionspotential i artdatabankens utökade lista som framtagits på uppdrag av Naturvårdsverket (Artdatabanken 2018).

Ett mindre naturområde, objekt 2 med visst naturvärde som utgörs av en sprängyta i anslutning till innergårdens parkeringsplats, ligger idag i nära anslutning till en bilramp som i planförslaget planerar höjas. Detta kommer sannolikt att leda till att ett par yngre almar försvinner. Här växer vildvin, som bedöms ha näst högsta invasionspotential i artdatabankens utökade lista. Vid markarbeten då schaktmassor flyttas i dessa områden kan oförsiktig hantering av jordmassor där invasiva arter förekommer leda till spridning av dessa.

Även en yta som till största del utgörs av den allé, objekt 1, som löper längs med Södermälstrand har ett visst naturvärde. Påverkan på denna bedöms som liten, med små konsekvenser, och beskrivs vidare under avsnittet naturvårdsträd och alléer nedan.

Konsekvenser bedöms sammantaget som märkbara på objekt med vissa värden, eftersom en stor del av området med vissa värden försvinner vid uppförandet av den planerade huskroppen och en viss del påverkas av höjning av bilramp.

Skyddade arter

Fåglar

I området finns fyra naturvårdsrelevanta fågelarter: björktrast (NT), grönfink (EN), svartvit flugsnappare (NT) och ärtsångare (NT). De är samtliga rödlistade som nära hotade (NT), förutom grönfink som är starkt hotad på grund av en sjukdom. I en artskyddsutredning (Ekologigruppen 2024) bedöms ingen av dessa arter riskera att påverkas negativt av den föreslagna detaljplanens genomförande. Denna bedömning är dock preliminär, eftersom en fågelinventering ännu inte gjorts. Potentiella fågelvärden i området är främst knutna till bärande buskar och träd. Konsekvenser bedöms som små.

Fladdermöss

Dvärgpipistrell är den enda fladdermusart som påträffats i och strax utanför planområdet (Ekologigruppen 2021). Det är en relativt vanlig och tålig art som bland annat är mindre känslig för ljusföroreningar än många andra fladdermusarter. Främst bedöms delar av planområdets västra och sydvästra delar (Skinnarviksberget) ha vissa kvaliteter för fladdermöss. Den gamla bebyggelsen utmed Gamla Lundagatan och Yttersta Tvärgränd bedömdes kunna utgöra

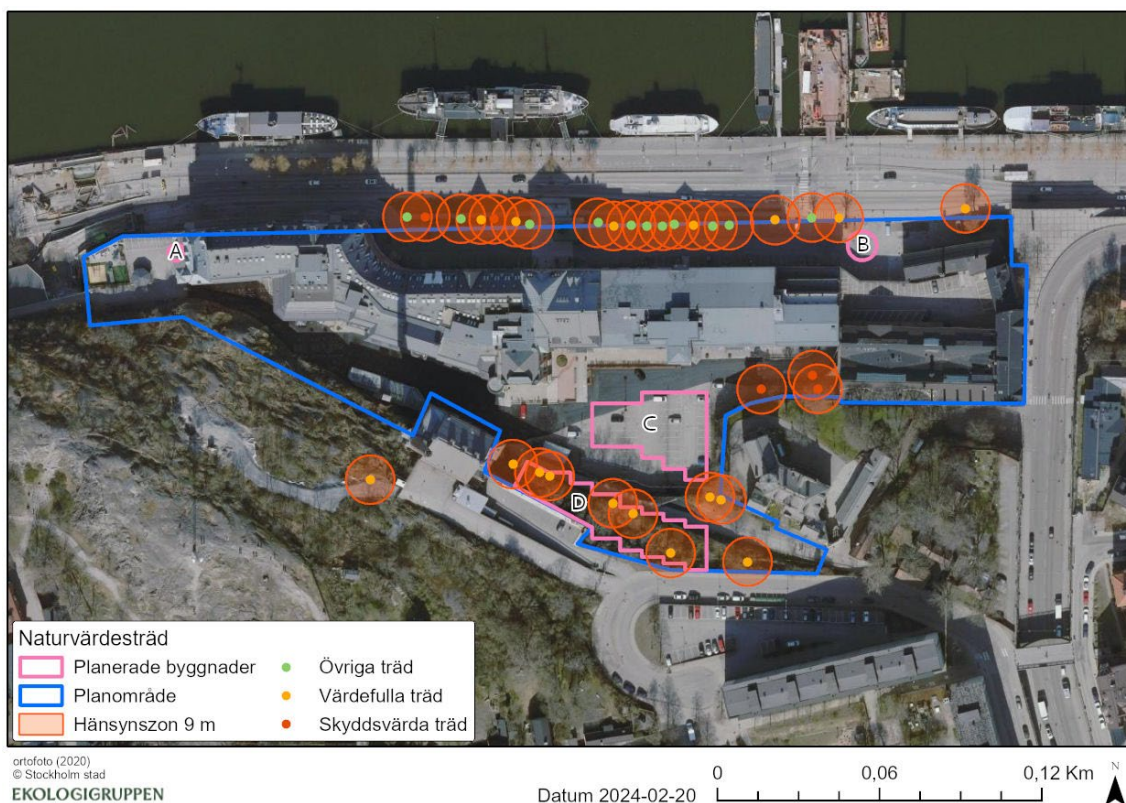
lämpliga koloniplatser och dagsvisten. Planförslaget bedöms leda till små negativa effekter för arten, då endast ett mindre skogsparti som idag kan fungera som födosöksmiljö försvinner.

Övriga naturvårdsarter

Få naturvårdsarter finns i området. Dessa utgörs främst av arter med visst signalvärde som trivs i torra och solexponerade miljöer, bland annat gul fetknopp, vit fetknopp, liten fetknopp, liten blåkllocka, mandelblomma och gräslök. Påverkan på befintliga naturvårdsarter bedöms vara mycket liten, och eventuella förlorade värden är lätta att ersätta. Konsekvenser bedöms som obetydliga.

Naturvårdsträd och alléträd

I området finns 17 träd som bedöms vara värdefulla och fem träd som är skyddsvärda (figur 5) (Ekologigruppen 2021). De skyddsvärda träden utgörs av två parklindar (alléträd), två skogsalmar och en skogslönn. De värdefulla träden utgörs av en grov vårtbjörk, sex parklindar (alléträd), fyra skogsalmar och fyra askar. I Länsstyrelsernas (2024) rekommendationer kring skydd av träd i stadsmiljö rekommenderas en hänsynszon på 15 gånger stamdiametern. Det grövsta trädet i området har en stamdiameter på cirka 60 cm, varför en skyddszon på 9 meter har använts för att bedöma påverkan på träden i området.

Figur 5. Naturvärdesträd i området. En ungefärlig hänsynszon (9 m) är satt kring varje träd. Denna baseras på Länsstyrelsernas (2024) rekommendationer kring skydd av träd i stadsmiljö.

Tre av fem skyddsvärda träd och nio av 17 värdefulla träd bedöms påverkas eller kommer att försvinna till följd av planförslaget.

Tre skyddsvärda träd är belägna på Münchenbryggeriets innergård, dessa ligger i nära anslutning till en bilramp. Denna planeras höjas i planförslaget. I arbete med rampen eller i samband med övriga byggarbeten kan träden skadas eller försvinna. Längs Södermälärstrand finns en allé med 19 parklindor, varav två är skyddsvärda träd, sex är värdefulla träd och 11 träd som inte uppnår skyddsvärdesklass (men ingår i allén och är därför är skyddade i enlighet med miljöbalken). Konsekvenser för naturvårdsträd bedöms som märkbara.

I situationsplanen för området framgår att en upphöjd konstruktion planeras i anslutning till den östra delen av allén där marken är hårdgjord idag (takpaviljongen, Figur 1). Det innebär att viss ytterligare beskuggning kan komma att påverka alléträden i denna del. Allén är dock redan idag beskuggad delar av dagen. Om markarbete planeras i samband med bygget av takpaviljongen kan påverkan ske på trädens rötter, dels i form av mekanisk skada vid grävarbeten, dels i form av kompaktering. I den västra delen av området planeras hårdgjorda ytor i anslutning till allén (scenen, Figur 1). Dessa ytor är idag hårdgjorda, men om grävarbeten planeras vid nyanläggning av hårdgjord yta kan påverkan ske på trädens rötter, dels i form av mekanisk skada vid grävarbeten, dels i form av kompaktering. I detta område har två av alléträden bedömts som skyddsvärda. Konsekvenser gällande alléträd bedöms som obetydliga, så länge hänsyn tas till trädens rötter vid eventuella grävarbeten inom deras hänsynszon (Figur 5).

Påverkan på värdefulla träd förväntas främst ske i samband med att bergstrappan och bergshuset byggs. Sex träd står idag där bergshuset planeras och ytterligare tre träd kan komma att skadas eller försvinna i arbetet med bergstrappan.

Spridningssamband

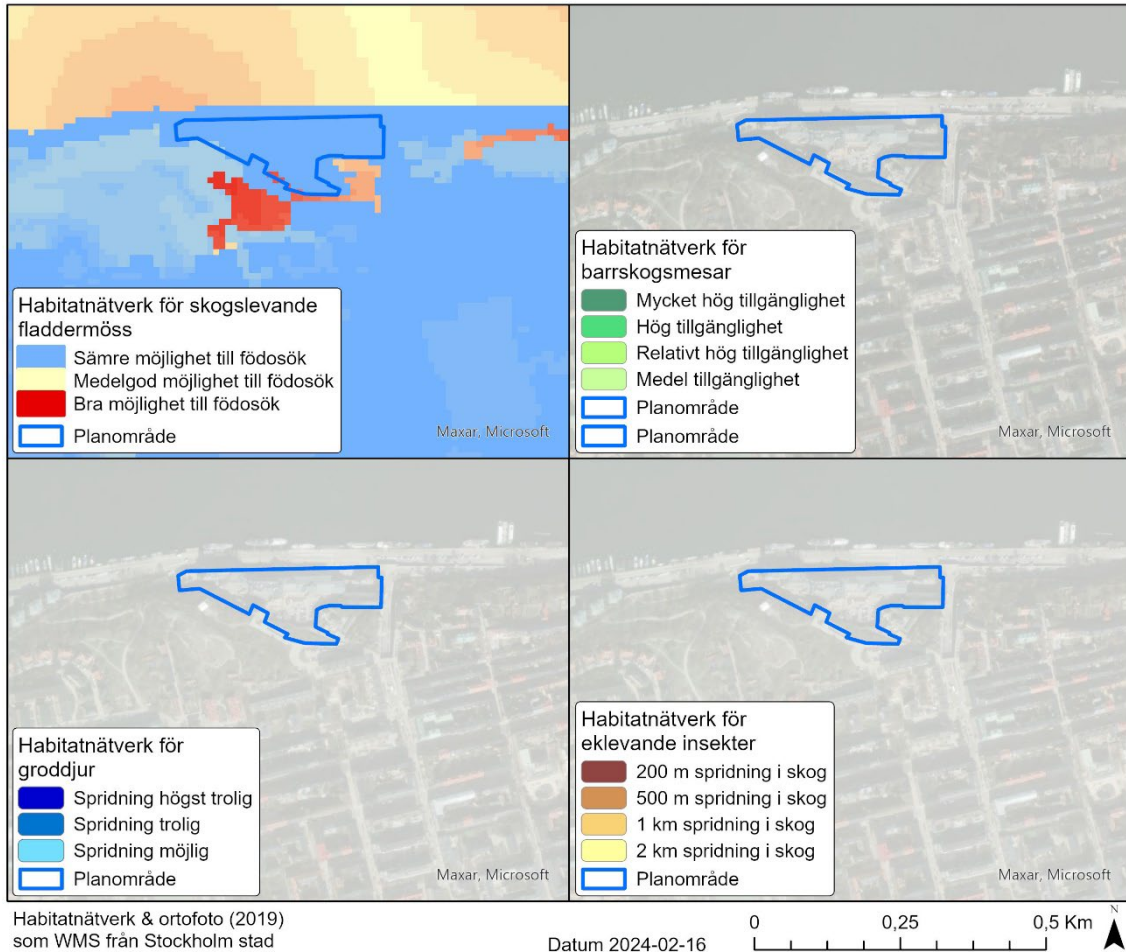
Att genom bebyggelse påverka spridning för djur och fåglar regleras inte i lag, såvida påverkan inte rör skyddade arter. Det finns dock ett tydligt mål i miljöprogram för Stockholm kopplat till spridningssamband. Det lyder: ”Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem”. Relevanta etappmål lyder: Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur, Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel. Även i Stadens översiktsplan (2018) lyfts spridningssamband fram: ”En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas. Funktioner med regional betydelse ska särskilt beaktas”.

Planområdet berör ett av Stockholms stads habitatnätverk, för skogslevande fladdermöss (Figur 5). Området har dock bedömts ha dålig tillgänglighet för barrskogsmesar, eklevande arter, och för groddjur. Habitatnätverken finns presenterade på Stockholms stads dataportal (Stockholmsstad 2024).

Fladdermussamband

Ett mindre parti av områdets södra delar bedöms erbjuda bra möjligheter till födosök för skogslevande fladdermöss enligt Stockholm stads habitatnätverksanalys (figur 5). Större delen av området bedöms erbjuda sämre födosökmöjligheter.

Figur 2. Stockholms stads habitatnätverk för fladdermöss, barrskogsmesar, groddjur och eklevande insekter. I analysen bedöms vissa förutsättningar finnas till födosök för skogslevande fladdermöss inom planområdet, medan området är av mycket liten eller ingen betydelse för groddjur, barrskogsmesar och eklevande insekter.

Barr- och ädellövskogssamband

Varken barrskogs-, eller ek och ädellövskogssambanden i planområdet är viktiga ur ett regionalt perspektiv. De få ädellövträd som finns är i de flesta fallen ganska unga och ligger relativt isolerade från viktiga ädellövsbestånd i närområdet. Uppvuxna ekar och barrträd finns inte i området.

Sammanvägd bedömning av konsekvenser

I en sammanvägd bedömning vägs konsekvenser samman av påverkan på naturvärden, naturvårdsarter, naturvårdsträd och spridningssamband.

Konsekvensbedömningen visar på märkbara till små negativa konsekvenser på naturvärdesobjekt till följd av planförslaget (tabell 3). Märkbar påverkan bedöms ske i naturområden med visst naturvärde, eftersom omfattande påverkan bedöms ske inom objekten med visst värde. Konsekvensbedömningen visar på påverkan på områden med visst naturvärde i de södra delarna (motsvarande naturvärdesobjekt 2 och 4, figur 3), vilka bedöms bli märkbara. Påverkan på allén (motsvarande naturvärdesobjekt 1, figur 3) bedöms bli små. I övriga delar av planområdet bedöms påverkan bli obetydlig.

Tabell 3. Sammanvägd bedömning av konsekvenser för naturvärdesobjekt till följd av planförslaget

Område	Konsekvenser för naturvärden
Södra delen av planområdet (motsvarande naturvärdesobjekt 2 och 4)	- 2, Märkbara
Allé (motsvarande naturvärdesobjekt 1)	- 1, Små
Övriga ytor	+ -0, Inga eller obetydliga

Påverkan på skyddade arter (fyra fågelarter och en fladdermusart) bedöms som små. Obetydlig påverkan bedöms för de få övriga naturvårdsrelevanta arter finns i området, vilka samtliga har låga signalvärden.

Flera invasiva arter finns i området, och spridning av dessa bör undvikas.

Tre av fem skyddsvärda träd och nio av 17 värdefulla träd bedöms påverkas eller kommer att försvinna till följd av planförslaget, vilket ger märkbara konsekvenser gällande skyddsvärda och värdefulla träd i planområdet. Ytterligare ett par värdefulla eller skyddsvärda träd riskerar påverkas indirekt genom beskuggning, eller direkt genom rotskador till följd av kompaktering eller mekanisk skada på rötter vid eventuella grävarbeten.

Rekommendationer och upplysningar: lagstiftning

I detta avsnitt behandlas hur lagskydd bör hanteras i planarbetet. Här analyseras vilka krav ställs utifrån lagar och vilka konkreta åtgärder behöver vidtas för att uppfylla lagkraven. I de fall stora projektrisker föreligger rörande exempelvis artskyddsförordningen så redovisas detta.

ESBO och NVI

Planförslaget påverkar inga naturvärdesobjekt med höga eller högsta naturvärde, eftersom inga sådana finns inom området. Ett område med påtagligt naturvärde finns, men det bedöms inte komma att påverkas. Planen påverkar inga ESBO områden.

Generellt biotopskydd, allé

I området finns 19 alléträd av knuthamlade parklindor där de äldsta träden är omkring 75 år, vilka omfattas av generellt biotopskydd.

Skyddet regleras genom bestämmelser i 7 kapitlet 11 § miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera som reglerar frågor om biotopskyddsområden. För miljöer som skyddas av generellt biotopskydd måste dispens sökas enligt 7 kap. 11 § Miljöbalken om de riskerar att påverkas. Alléer är utpekade enligt 5 § FOM är förtecknade och definierade i bilaga 1 till FOM (Naturvårdsverket 2012).

Alléträden är belägna i nära anslutning till planerad konstruktion av tak och en markbeläggning vid Söder Mälarstrand. Påverkan sker endast på mark som redan är hårdgjord i form av asfalt. Trädens stam och rötter ska skyddas vid anläggandet. Viss beskuggning kommer sannolikt att ske, men träden är redan idag beskuggade delar av dagen. Konsultation hos Länsstyrelsen kan behövas gällande om en dispens behöver utföras.

Särskilt skyddsvärda träd

Särskilt skyddsvärda träd omfattas av ett visst skydd enligt Miljöbalken, men i förtätningsområdet saknas särskilt skyddsvärda träd.

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Olika § i förordningen ger olika starkt skydd för arterna.

Skydd enligt § 4 och 4a

Artskyddsförordningens § 4 ger omfattar fåglar, medan 4a omfattar vissa grod- och kräldjursarter, samt alla fladdermöss. Lagstiftningen ser lite olika ut för fåglar respektive de andra artgrupperna där fåglar har ett något lägre skydd. För alla arter skyddade enligt § 4 och 4a gäller att man inte får avsiktligt fånga eller döda, avsiktligt förstöra eller skada bon eller ägg,

eller ungar. I planområdet förekommer fyra fågelarter och en fladdermusart, vilka är skyddade enligt artskyddsförordningen §4 eller 4a.

§ 4 a artskyddsförordningen

4 § a artskyddsförordningen innebär att det är förbjudet att:

- avsiktligt fånga eller döda djur,
- avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
- avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
- skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Lagstiftningen gällande fåglar

I förtättningsområdet finns fyra fynd av rödlistade fågelarter (björktrast, grönfink, svartvit flugsnappare och ärtsångare) som bedöms kunna häcka i inventeringsområdet. Fågelfyndet finns registrerat i Artportalen. Ingen fågelinventering har skett inom området utan ska genomföras i ett senare skede, dels för att verifiera dessa fynd från Artportalen, dels för att se om fler fågelarter häckar inom området. De fyra fågelarterna som nämns ovan har alla ett prioriterat skydd enligt 4 § artskyddsförordningen.

En förändring i artskyddsförordningen gällande fåglar trädde i kraft 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022) (se faktaruta nedan). Förändringarna omfattas av förordningens 4 §.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Artskyddsförordningen 4 § gällande fåglar

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att:
  - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplats ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså. Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att arter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå.

Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter
- arter listade i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population

Tillfredsställande population

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu istället är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Lagstiftningen gällande fladdermöss

Fladdermusarten dvärgpipistrell påträffades i samband med fladdermusinventering inom planområdet.

Samtliga arter fladdermöss är skyddade enligt 4a § artskyddsförordningen vilket ger ett mycket starkt skydd även för i kommunen vanliga arter. För fladdermöss är fortplantningsområden och vilo-/övervintringsplatser strikt skyddade. För fladdermöss så utgör arternas kolonier tydliga fortplantningsområden. Områden nära yngelkolonier som nyttjas för födosök av honor sommartid, bör enligt Ekologigruppen också bedömas som fortplantningsområden. Vidare bör hålträd där hög fladdermusaktivitet finns när som helst på året betraktas som viloplats.

I planen påverkas inga ovan nämnda miljöer och inga skyddsåtgärder bedöms behöva vidtas innan exploatering.

Lagstiftning gällande groddjur och växter

Inga groddjur som skyddas enligt 4a § eller 6 §, eller växter som skyddas enligt 8 § eller 9§ artskyddsförordningen är påträffade inom planområdet.

Förslag till anpassningar och åtgärder

Anpassningar för att uppfylla lagkrav

Generellt biotopskydd

Alléträd som omfattas av generellt biotopskydd bedöms påverkas marginellt, då arbeten med att bygga tak- och markanläggning främst sker på hårdgjord mark utanför trädens krondiameter. Trädens rötter och stam skyddas ändå som säkerhetsåtgärd vid anläggning. Trädens rötter är känsliga för påverkan av schakt och kompaktering och skyddas genom att jorden mellan träden (där rötterna finns) skyddas. Träden är även känsliga för kompaktering av jorden under trädens kronor då rotsystemen annars kan skadas. Trädens stammar skyddas mot mekanisk skada. En konsultation till Länsstyrelsen kan behöva göras huruvida en dispensansökan behöver göras.

Artskyddsförordningen

En preliminär artskyddsutredning har genomförts våren 2024 för de fyra skyddade fågelarterna. Fågelinventering har än så länge inte utförts. Förslag till skyddsåtgärder är framtagna inom ramen för den preliminära artskyddsutredningen för fåglar våren 2024 (Ekologigruppen 2024). De fågelfynd som finns idag har inte visat på förekomst av någon art som utgör någon allvarlig projektrisk. Efter genomförd fågelinventering kan andra fågelarter upptäckas, vilka kan ha vissa krav på åtgärder för att skapa ekologisk kontinuitet (skyddsåtgärder som ska genomföras innan byggstart). Det kan i så fall efter inventeringen komma att krävas förändringar av planen för att uppfylla lagkrav för intrång i livsmiljö för vissa fågelarter. Under byggskedet bör dock hänsyn tas för att inte riskera att utlösa förbudet mot att döda och skada fåglar samt att förstöra fåglars bon och ägg. Därmed bör avverkning, markarbeten, röjning och schaktning av markvegetation genomföras utanför häckningssäsong. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i detaljplaneområdet infaller mellan 15 mars och 15 augusti. Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter.

Förekomsten av fladdermöss i närområdet bedöms inte medföra att planen behöver omarbetas eller att särskilda skyddsåtgärder behöver vidtas. Ekologigruppen bedömer att fladdermusfaunan i området inte komma att påverkas i sådan utsträckning att skyddsåtgärder behöver vidtas, därmed bedöms att ingen artskyddsutredning behöver genomföras. Den föreslagna exploateringen omfattning är begränsad och berör inga delar som bedöms utgöra delar av fladdermössens fortplantningsområden, viloplatser eller övervintringsplatser. Under byggskedet bör dock hänsyn tas till intilliggande naturmark, framför allt bör eventuell byggbelysning begränsas på sådant sätt att den inte spiller över till mörkare delar av intilliggande naturmark.

Anpassningar för att minska planens negativa konsekvenser

I detta avsnitt ges förslag till skydds- och förstärkningsåtgärder som kan vara aktuella för att uppfylla mål i handlingsplan för biologisk mångfald (Stockholms stad 2021) eller mål kopplade till biologisk mångfald i översiktsplanen (Stockholms stad 2018). För området relevanta strategi/mål i handlingsplanen för biologisk mångfald utgörs främst av strategi 1, ”Lyft fram prioriterade arter och naturkvaliteter”. Det mest relevanta målet i översiktsplanen utgörs av ”En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas”.

Naturvärdesobjekt och ESBO

Påtagligt naturvärde

Objekt 3 med påtagligt naturvärde (klass 3) planeras inte bebyggas, rekommendationen är att bevara och sköta området på ett sätt som på sikt ökar naturvärdena. Objektet är en del av Skinnarviksberget. Att objektet bevaras bidrar till att biologisk mångfald på kommunal nivå upprätthålls och för en sammanhängande grön infrastruktur och objektet kan fortsatt hysa skyddsvärda hållmarkstorränsarter och fågelarter. I objektet finns naturvårdsarter som trivs i solexponerade och torra miljöer, exempelvis gul, vit och liten fetknopp, mandelblomma, liten blåklocka och gräslök. De flesta av dessa skulle utgöra lämpliga växtval även på exempelvis de levande tak och takterasser som planeras i området. På så sätt skulle man kunna göra de lokala populationerna av dessa arter livskraftigare. Plantor från svenskt utsäde bör väljas.

Visst naturvärde

Delar av objekt 2 och 4 med visst naturvärde klass 4, påverkas i hög grad i samband med uppförande av huskroppar. Objekt 1 består av allén och påverkas obetydligt eller möjligen i liten utsträckning av bebyggelse av takpaviljong. I områdena med visst naturvärde finns flera invasiva arter och en betydande naturvårdshöjande insats på de eventuella naturytor som lämnas är att bekämpa invasiva arter.

ESBO

Eftersom inga områden utpekade som värdefulla enligt ESBO finns kan inga särskilda åtgärder vidtas för att höja befintliga värden.

Skyddsvärda arter

Flera skogsalmar och askar finns i området och flera av dessa kan komma att skadas eller försvinna i samband med nybyggnation. I de fall det är möjligt att lämna friska träd (det vill säga träd som inte visar tecken på askskottsjuka eller almsjuka) bör detta göras. Träd av samma arter kan även nyplanteras. Eftersom alm och ask drabbas av sjukdomar kan andra svenska träd med en liknande barkprofil planteras, exempelvis skogslönn. Det kommer att på sikt gynna de artrika organismsamhällen som lever på denna typ av träd.

Naturvårdsträd

Följande generella åtgärder föreslås för naturvårdsträd i området:

- Bevara i så stor utsträckning som möjligt skyddsvärda träd vilket i området (utöver alléträd) utgörs av två skogsalmar och en skogslönn på områdets innergård.
- En försiktighetszon på minst 15 x stamdiametern bör beaktas då exploatering sker i närhet till naturvårdsträd.
- För att kunna bevara sparade träd för framtiden bör värdefulla träd regleras med marklovsplikt i detaljplanen. Genom att reglera hantering av värdefulla träd i detaljplanen kan trädens värde säkras för framtiden, och deras potential att utveckla högre naturvärden tas till vara. Marklovet bör också kombineras med ett krav om ersättning för eventuellt nertagna träd.
- Arbeten och anslutningsvägar bör planeras så att påverkan på skyddsvärda träd och alléträd undviks. Observera att trädens rötter är känsliga för påverkan av schakt, och att rötterna når minst lika långt ut som trädkronan (Länsstyrelserna 2024). Frilagda rötter skall inte grävas/slitas av utan bör beskäras och täckas över för att bevara fukten. Undvik att kompaktera jorden under trädens kronor under byggtiden då rotsystemen annars kan skadas och skydda trädens stammar mot mekanisk skada.
- Då ask och skogsalm tas ned ersätts de gärna med andra inhemska träd med en liknande pH-profil i stammen, exempelvis skogslönn.

Invasiva arter

Följande generella åtgärder föreslås gällande invasiva arter i området:

- Borttröj och bekämpa arter med hög invasionspotential, både i sparade naturområden och på exploaterad mark. Hantering av jordmassor vid grävarbeten bör ske med försiktighet i områden där invasiva arter finns. Arter som hittats i området regleras inte av förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter, vilket innebär att det ännu inte finns några lagförbud eller restriktioner gällande deras hantering. Flera av arterna har dock tagits upp på Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter. Bland annat spärroxbär och kaukasiskt fetblad, som är upptagna på Naturvårdsverkets föreslagna nationella förteckning över invasiva främmande arter (Naturvårdsverket 2023), samt vintergröna, som bedöms ha högsta möjliga invasionspotential i Artdatabankens utökade lista som framtagits på uppdrag av Naturvårdsverket (Artdatabanken 2018). Förteckningen ligger för närvarande som förslag hos regeringen, men regleras inte i svensk lag. Flera arter finns även med på Artdatabankens utökade lista som tagits fram på uppdrag av Naturvårdsverket och bedöms ha hög eller högsta invasionspotential. Vår rekommendation är därför att mäta in de invasiva arterna med totalstation. I de schaktmassor där invasiva arter riskerar följa med bör stor varsamhet och att särskild hänsyn tas till att förhindra spridning av dessa arter.

Referenser

Tryckta källor:

- Artdatabanken 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala
- Ekologigruppen 2021. Naturvärdesinventering Münchenbryggeriet. Ekologigruppen AB.
- Ekologigruppen 2024. Artskyddsutredning för fåglar vid Münchenbryggeriet, Stockholm. Ekologigruppen AB.
- Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.
- Höjer, Olle. & Hultengren, Svante. 2016. Rapport 5411. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Länsstyrelserna 2024. Skydda träden vid arbeten. Foto: Karin Sandberg, Anders Ohlsson Sjöberg. Illustration Tomas Gustavsson.
- Mörtberg, Ulla., Zetterberg, Andreas. & Gontier, Mats. 2006. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Metodutveckling med groddjur som exempel. Stockholm: Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Mörtberg, Ulla., Zetterberg, Andreas. & Gontier, Mats. 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Stockholm: Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - mål och åtgärder 2012–2016. Rapport 6496, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2014. Beskrivning och vägledning för biotopen Allé i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Jönköping: Skogsstyrelsen.
- SFS 2007:845. Artskyddsförordning
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SS 199000:2014. Svenska Institutet för Standarder.
- SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000:2014. SIS-TR 199001:2014. Svenska Institutet för Standarder.
- Stockholms stad. 2018. Översiktsplan för Stockholms stad.
- Stockholms stad. 2021. Handlingsplan för biologisk mångfald.

Digitala källor:

Artportalen 2024. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se/>

Naturvårdsverket 2022. Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd.

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledninga/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/>

Naturvårdsverket 2023. Förslag på nationell förteckning över invasiva arter:

<https://www.naturvardsverket.se/om-oss/aktuellt/nyheter-och-pessmeddelanden/2023/juni/forslag-pa-nationell-forteckning-over-invasiva-frammande-arterny-sida/> (Hämtad 2024-02-16).

Stockholms stad 2024 <http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/> (Hämtad 2024-02-16)